DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 3
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 3)

1. Bir dağcı, sönmüş bir volkanik dağa yaptığı tırmanışı günlüğüne şöyle not etmiştir (kurgusal):

> *"Sabah erkenden yola çıktık. Patikanın iki yanında koyu renkli, delikli volkanik kayalar uzanıyordu. Yükseldikçe yamaçlarda yastık biçimli küçük bitkiler ve kayalıkların üzerinde süzülen akbabalar gördük. Zirvenin hemen altında yaz ortasında bile erimeyen bir buzul vardı; buzulun eriyen suları eski kraterdeki küçük göle akıyordu. Öğleden sonra hızla kabaran bulutlar ve sertleşen rüzgâr yüzünden inişe geçmek zorunda kaldık. Dağın kuzey yamacında kurulan kayak merkezinin teleferik direkleri ve otelleri yukarıdan bakınca minicik görünüyordu."*

Günlükte geçen bazı unsurlar aşağıda numaralanmıştır.

- **I.** Koyu renkli, delikli volkanik kayalar
- **II.** Yastık biçimli bitkiler ve akbabalar
- **III.** Zirvenin altındaki buzul
- **IV.** Kraterdeki küçük göl
- **V.** Kabaran bulutlar ve sertleşen rüzgâr
- **VI.** Kayak merkezi, teleferik ve oteller

1.1. Numaralanmış unsurların her birinin doğal ortamın hangi **küresine** ait olduğunu yazınız. Doğal ortama ait olmayan unsur için "beşerî ortam" yazınız.

No	Küre / Ortam
I	
II	
III	
IV	
V	
VI	

1.2. Günlükte iki küre arasındaki etkileşimi gösteren **bir** örneği bularak hangi küreler arasında olduğunu yazınız. Kayak merkezinin kurulduğu yamacın neden bir **coğrafi ortam** örneği sayıldığını açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Bir lisenin coğrafya kulübü, dönem sonunda sunulacak araştırmalar için aşağıdaki başlıkları belirlemiştir (kurgusal).

- **I.** Bir ilçedeki heyelan alanlarının yamaç eğimine göre dağılışı
- **II.** Bir kentte semtlere göre yaşlı nüfus oranının son yirmi yıldaki değişimi
- **III.** Bir vadideki geleneksel taş evlerin mimari özellikleri ve yapım malzemeleri
- **IV.** Bir dağ kütlesinde ardıç ormanlarının yükseltiye göre dağılışı

2.1. Her araştırmanın coğrafyanın hangi **alt dalının** konusu olduğunu ve bu alt dalın coğrafyanın hangi **bölümünde** (fiziki / beşerî) yer aldığını aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Alt dal	Bölüm
I		
II		
III		
IV		

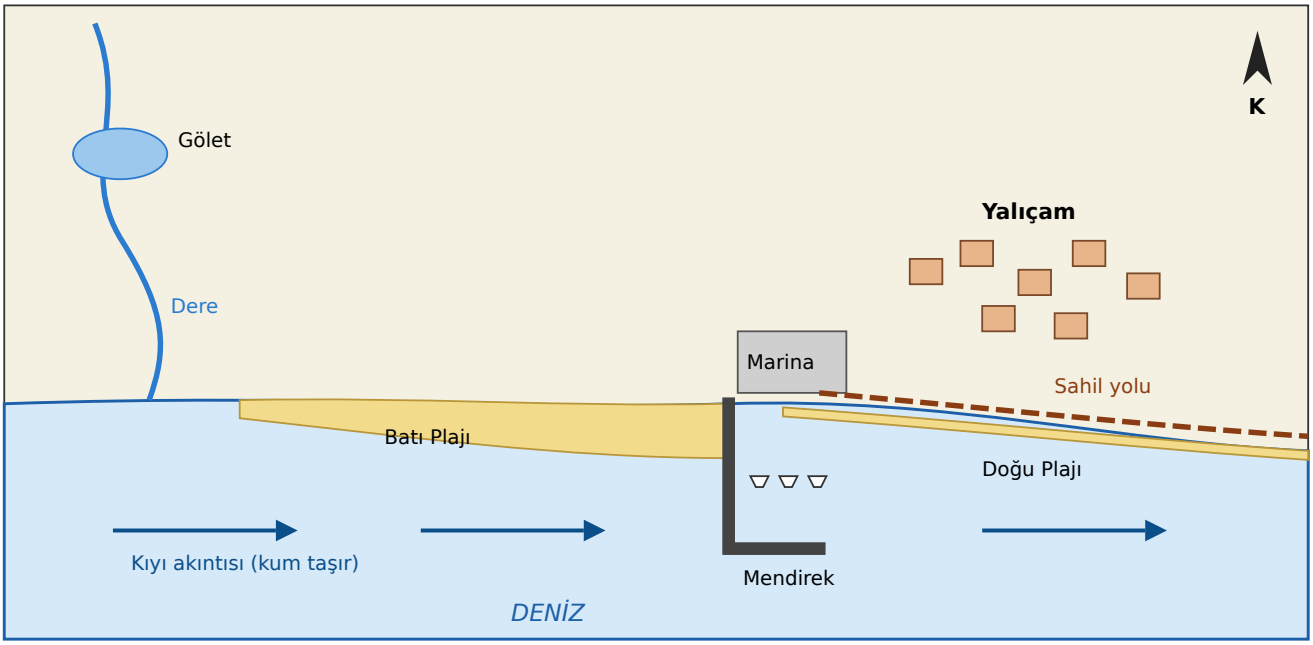
2.2. I ve II numaralı araştırmaları yürüten öğrencilerin, coğrafya dışında hangi bilimlerin bulgularından yararlanabileceğini her araştırma için **birer** bilim adı yazarak belirtiniz.

3. Şekil 1'de kurgusal Yalıçam kasabasının kıyı krokisi verilmiştir. Kasabada beş yıl önce Batı Plajı ile Doğu Plajı'nın arasına bir marina ve onu dalgalardan koruyan bir mendirek yapılmıştır. Aynı yıllarda derenin yukarı çığırında bir sulama göleti kurulmuştur. O tarihten bu yana Batı Plajı her yıl biraz daha genişlerken Doğu Plajı daralmış, kış fırtınalarında dalgalar sahil yoluna kadar ulaşmaya başlamıştır. Belediye her bahar Doğu Plajı'na

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

kamyonlarla kum taşımakta, ancak kum her kış yeniden kaybolmaktadır.

Şekil 1. Yalıçam kasabasının kıyı krokisi (ölçeksiz)

3.1. Doğu Plajı'nın daralmasını, krokideki kıyı akıntısı, mendirek ve gölet arasında **mekânsal ilişki** kurarak açıklayınız.

3.2. Marina projesi planlanırken coğrafi bakış açısıyla değerlendirilmesi gereken **iki** etkeni yazınız ve bunların göz önüne alınmasının kasabaya sağlayacağı yararı açıklayınız.

4. Coğrafya biliminin gelişimini anlatan bir zaman şeridi hazırlayan bir öğrenci, farklı kaynaklardan topladığı gelişmeleri aşağıdaki gibi numaralamıştır.

- **I.** Avrupa'da Rönesans ile birlikte okyanus aşırı keşif yolculuklarının yapılması ve sömürgeciliğin başlaması
- **II.** Mezopotamya ve Mısır'da ilk kentlerin kurulması, ticaretin gelişmesi ve yazının icat edilmesi
- **III.** Sanayi Devrimi'nin ardından bilimsel amaçlı keşif gezilerinin düzenlenmesi; coğrafyanın alt dallarının bugünkü şeklini alması
- **IV.** İpek Yolu ve Baharat Yolu ticaretinin ülkeler arası ilişkileri yoğunlaştırması
- **V.** Namaz vakitleri, kıble yönü ve hac yollarının belirlenmesi ihtiyacıyla coğrafyaya ilginin artması

4.1. Numaralanmış gelişmelerin hangi **tarihî çağda** coğrafyanın gelişimine katkı sağladığını aşağıdaki tabloya yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

No	Tarihî çağ
I	
II	
III	
IV	
V	

4.2. Öğrenci zaman şeridine Amasyalı **Strabon** ve **İbni Battuta**'yı da eklemek istemektedir. Her birinin yaşadığı tarihî çağı ve coğrafya bilimine katkısını yazınız.

5. Bir belediyenin planlama birimi, farklı projeler için harita arşivini düzenlemektedir.

5.1. Arşivdeki haritaları kullanım amacına göre **genel** ya da **tematik** harita olarak sınıflandırınız.

No	Harita	Genel / Tematik
I	Türkiye fiziki haritası	
II	İlçelere göre nüfus yoğunluğu haritası	
III	1/25.000 ölçekli topoğrafya haritası	
IV	İlin toprak türleri haritası	
V	Türkiye siyasi haritası	

5.2. Birimin uluslararası bir çalışma için hazırlatacağı üç haritada en az bozulma için hangi **projeksiyon yönteminin** kullanılması gerektiğini yazınız.

No	Haritası çizilecek alan	Projeksiyon yöntemi
I	Ekvator çevresindeki ada ülkeleri	
II	Türkiye ve Balkan yarımadası	
III	Antarktika kıtası	

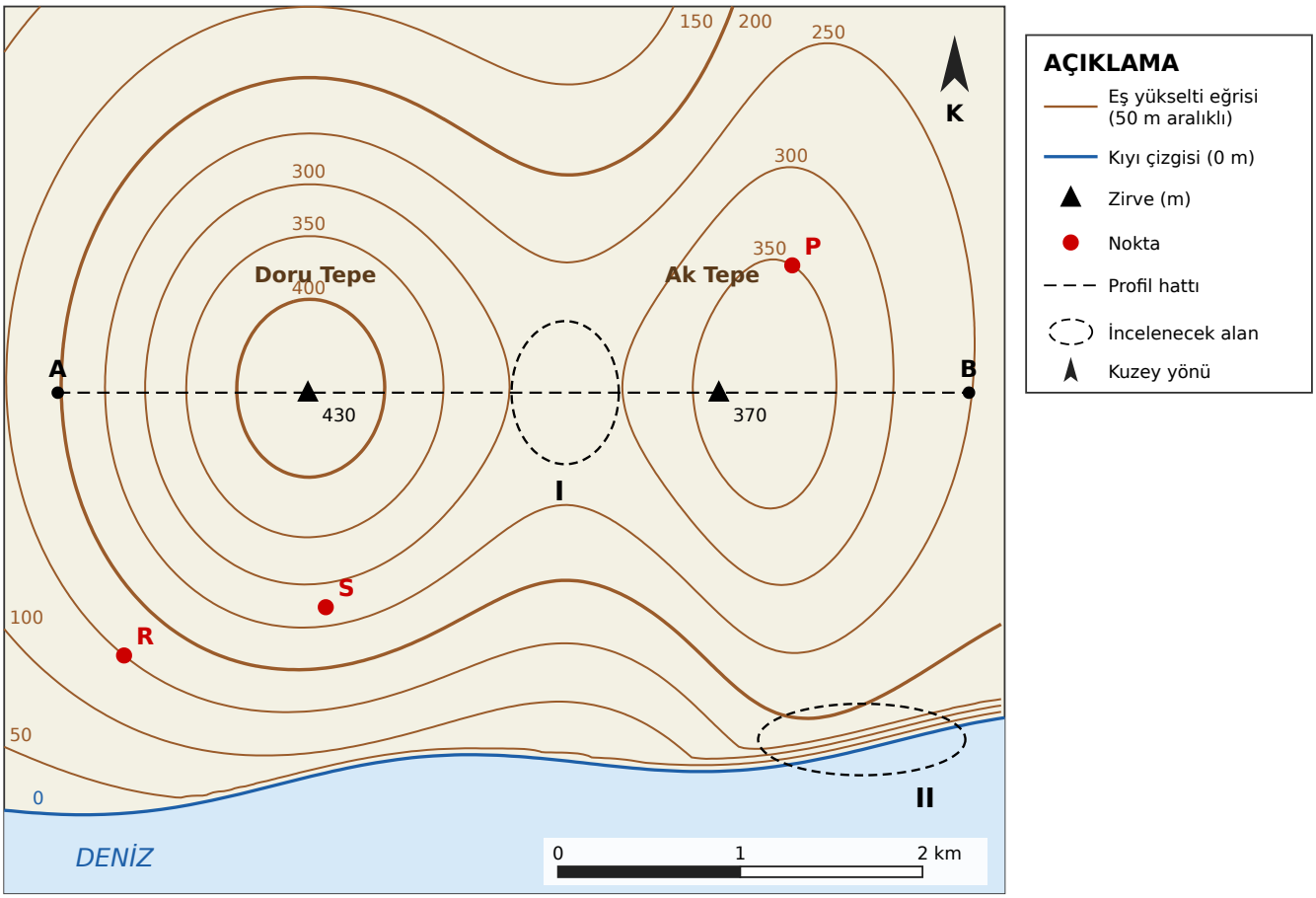
5.3. Arşivdeki bir haritanın çizgi ölçeğinde 1 cm'lik bölme 2,5 km'ye karşılık gelmektedir. Bu haritanın **kesir ölçeğini** işlemle bulunuz. Harita fotokopiyle büyütülüp çoğaltılacaksa hangi ölçek türünün tercih edilmesi gerektiğini nedeniyle yazınız.

6. Şekil 2'de kurgusal bir kıyı arazisinin topoğrafya haritası verilmiştir. Haritadan yararlanarak soruları

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

cevaplayınız.

Şekil 2. Kurgusal bir kıyı arazisinin topoğrafya haritası

6.1. Bu arazinin haritası renklendirme yöntemiyle aşağıdaki yükselti basamaklarına göre çizilecektir: 0–100 m yeşil, 100–200 m açık yeşil, 200–300 m sarı, 300–400 m turuncu, 400 m üzeri kahverengi. P ve R noktalarının yükseltilerini ve bu noktaların haritada hangi renkle gösterileceğini yazınız. Doru Tepe'nin zirvesi hangi renkle gösterilir?

6.2. A–B hattı boyunca arazinin profilini Şekil 3'teki boş zemin üzerine çiziniz. Çizdiğiniz profilde Doru Tepe, I

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

ile gösterilen alan ve Ak Tepe'nin yerini işaretleyiniz.

Şekil 3. A–B profili için boş zemin

6.3. Haritada I ve II ile gösterilen alanlardaki yer şekillerinin adını yazınız. Her birini eş yükselti eğrilerinin bu alanlardaki görünümüyle gerekçelendiriniz.

6.4. S noktasına düşen yağmur suyu hangi yöne doğru akar? Eş yükselti eğrilerinden yararlanarak gerekçelendiriniz.

7. Türkiye'nin güneyindeki Anamur yaklaşık 36° kuzey paraleli, kuzeyindeki Sinop ise yaklaşık 42° kuzey paraleli üzerinde yer alır.

7.1. 21 Haziran'da öğle vakti güneş ışınları bu iki yerden hangisine daha büyük açıyla düşer? İki yer arasındaki geliş açısı farkı kaç derecedir? Bu farkın iki yer arasında yol açtığı **bir** sonucu yazınız.

7.2. Türkiye'nin göreceli konumuyla ilgili **Mavi Vatan** ve **Gök Vatan** kavramlarının neyi ifade ettiğini yazınız ve her birinin Türkiye için önemini **birer** örnekle açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

8. Bir millî parkta (kurgusal) yaban keçilerinin yaşam alanlarını belirlemek için yürütülen bir projede on iki keçiye konum belirleyici tasmalar takılmıştır. Tasmalar, Dünya yörüngesindeki uydulardan gelen radyo sinyallerini alarak her saat başı keçinin enlem, boylam ve yükselti bilgisini kaydetmektedir. Uyduların doğru konumda kalıp hatasız sinyal göndermesi, yeryüzündeki izleme istasyonları tarafından denetlenmektedir. Proje ekibi ayrıca bir gözlem uydusunun on yıl arayla çektiği iki görüntüyü karşılaştırarak parktaki otlak alanlarının daraldığını saptamıştır. Toplanan tüm veriler bir coğrafi bilgi sistemi programına aktarılmış; keçi konumları, otlaklar ve orman yolları ayrı katmanlar olarak üst üste çakıştırılmıştır. Böylece keçilerin yollara 500 metreden fazla yaklaşmadığı belirlenmiş ve yeni açılacak yolun güzergâhı bu alanların dışına kaydırılmıştır.

8.1. Küresel Konumlandırma Sistemi'nin (GPS) **üç** bileşenini yazınız. Her bileşenin metindeki karşılığını ve sistemdeki görevini açıklayınız.

8.2. Metinde **uzaktan algılamadan** yararlanılan aşamayı yazınız. Coğrafi bilgi sistemi ile yapılan **bir** mekânsal analizi ve bu analizin projeye katkısını açıklayınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif